

Controle van aanvragen en declaraties van toevoegingen

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1996). Controle van aanvragen en declaraties van toevoegingen: een aanslag op de geheimhoudingsplicht en onafhankelijkheid van de advocaat. *Advocatenblad*, 76(20), 982-988.

Document status and date:

Published: 01/01/1996

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Controle van aanvragen en declaraties van toevoegingen: een aanslag op de geheimhoudingsplicht en onafhankelijkheid van de advocaat

De RvRb te 's-Hertogenbosch vertoont een wel zeer bijzonder plichtsbesef bij het controleren van toevoegingsaanvragen en vaststellen van declaraties van advocaten.

Taru Spronken
verbonden aan de
Advocatenpraktijk
Universiteit Maastricht

Inleiding

In het kader van de uitvoering van de Wet op de rechtsbijstand (WRB) voeren raden voor rechtsbijstand in ieder hofessort een eigen beleid bij de beoordeling van toevoegingsaanvragen en het vaststellen van toevoegingsvergoedingen. Alhoewel deze werkzaamheden in het kader van art. 10 WRB zijn opgedragen aan het onder de raad ressorterende bureau rechtsbijstandvoorziening wordt het bureau rechtsbijstandvoorziening in dit stuk gemaximaliseerd, aansluitend op het spraakgebruik, ook met raad voor rechtsbijstand (RvRb) aangeduid.

De RvRb te 's-Hertogenbosch vertoont een wel zeer bijzonder plichtsbesef bij het controleren van toevoegingsaanvragen en vaststellen van declaraties van advocaten. Ter illustratie een aantal voorbeelden:

- Een toevoegingsaanvraag voor een procedure bij de rechtbank tot voornaamswijziging (waarbij procureurstelling verplicht is) wordt afgewezen met de motivering dat de betrokkene toch zijn roepnaam kan wijzigen.
- Een toevoegingsaanvraag voor bijstand in een penitentiaire beklagzaak wordt afgewezen met de motivering dat de gedetineerde al zo vaak een advocaat in een klachtprocedure heeft toegevoegd gekregen, dat hij inmiddels zelf wel in staat kan worden geacht de procedure te voeren.
- Als toelichting op bij declaraties gevoegde urenstaten wordt om overlegging van stukken uit het dossier gevraagd en om nadere uitleg gevraagd, bijvoorbeeld waarom een bepaald gesprek met een cliënt 3 uren heeft geduurd en of dit gesprek niet korter had gekund.
- Bij een toevoegingsaanvraag in een bestuursrechtelijke zaak, waarbij de rechtzoekende de beroepsmogelijkheden onderzocht wil zien omdat het beginsel van hoor en wederhoor niet zou zijn toegepast, wordt bij de toevoegingsaanvraag – let wel: de advocaat moet dan nog met zijn werkzaamheden beginnen – door de RvRb gevraagd om een nadere onderbouwing van het beroep op schending van het beginsel van hoor en wederhoor in deze zaak.

Vooropgesteld dient te worden dat de RvRb uiteraard een taak heeft bij de beoordeling van toevoegingsaanvragen. Het is onvermijdelijk en legitiem dat de RvRb in het kader van de beoordeling van de aanvraag van een toevoeging verlangt dat over het juridische probleem informatie wordt verstrekt door de rechtzoekende (art. 24 lid 3 WRB). Dit ligt enigszins anders bij de beoordeling van een declaratie. Uiteraard dient de advocaat op te geven hoeveel tijd aan een zaak besteed is en zonodig dient hij opheldering te verschaffen als de bestede tijd evident in wanverhouding staat tot de opgegeven werkzaamheden. Ook kan van hem verlangd worden dat hij dat deel van het proces-verbaal van de zitting toezendt waaruit zijn aanwezigheid op de zitting blijkt, als bij de RvRb hieraan getwijfeld wordt. Maar zodra de informatieverzoeken van de RvRb zowel bij de aanvraag van de toevoeging als bij de vaststelling van de declaratie diep op de inhoud van een zaak en de daaraan bestede tijd ingaan, rijzen er, gelet op de hiervoor genoemde voorbeelden toch enige principiële vragen:

1. In hoeverre mag de raad zich inhoudelijk mengen in de vraag of rechtsbijstand noodzakelijk is en de wijze waarop door de advocaat rechtsbijstand wordt verleend?
2. Mag de advocaat, gelet op zijn geheimhoudingsplicht, bij de aanvraag van de toevoeging of de vaststelling van de declaratie beslissingen, correspondentie of gehele dossiers aan de RvRb overleggen, indien deze stukken informatie bevatten die aan de advocaat in zijn hoedanigheid is toevertrouwd? En, is het voor de RvRb bij de uitoefening van zijn taak noodzakelijk deze stukken op te vragen? Wat gebeurt er vervolgens met de verstrekte informatie? Wordt deze bewaard/geregistreerd?

In dit verband is van belang dat op dit moment bij de sector Bestuursrecht van de Rechtbank 's-Hertogenbosch twee procedures worden gevoerd die betrekking hebben op verzoeken van de RvRb om overlegging van stukken uit het dossier bij vaststelling van een vergoeding in een extra bewerkelijke zaak. In beide zaken hebben de advocaten met een beroep op de geheimhoudingsplicht geweigerd deze stukken over te leggen en heeft de raad daarom geen vergoeding voor de extra werkzaamheden toegekend. De advocaten hebben vervolgens op grond van art. 45 WRB

In hoeverre mag de raad zich inhoudelijk mengen in de vraag of rechtsbijstand noodzakelijk is?

bezwaar aangetekend tegen deze vaststelling van de vergoeding en de Commissie voor bezwaar en beroep van de RvRb 's-Hertogenbosch heeft hier afwijzend op beslist. De beslissingen van de Commissie voor bezwaar en beroep van de RvRb, waartegen deze procedures zijn gericht, zijn in verkorte vorm gepubliceerd in *Jurisprudentie SV* 1996, 93 en 94. In een van de nu lopende procedures heeft de rechtbank ambtshalve een eigen uitspraak van 25 september 1995, AWB 95/1657 WRB (niet gepubliceerd) aan het dossier toegevoegd. Hierna zullen in het kort de inhoud en de relevante overwegingen van deze uitspraak van de Sector Bestuursrecht van de Rechtbank 's-Hertogenbosch en voormelde uitspraken van de Commissie voor bezwaar en beroep van de RvRb worden weergegeven, waarna nog zal worden ingegaan op de hierboven gestelde principiële vragen.

**Uitspraak sector Bestuursrecht
Arrondissementsrechtbank
's-Hertogenbosch, 25 september 1995,
AWB 95/1657 WRB**

In deze zaak gaat het om de afwijzing door de RvRb van een aanvraag van een advocaat om op grond van art. 19 Besluit vergoedingen rechtsbijstand 1994 in een zaak meer dan 30 uren te mogen besteden en op basis daarvan een extra vergoeding boven de forfaitaire vergoeding toegekend te krijgen. De rechtzoekende heeft beroep ingesteld bij de rechtbank en de betrokken advocaat heeft hem als gemachtigde bijgestaan.

Allereerst overweegt de rechtbank ten aanzien van de ontvankelijkheid van het beroep, dat bij een afwijzing van een verzoek als het onderhavige alleen de advocaat, die om toestemming vraagt meer uren te kunnen besteden, als belanghebbende dient te worden aangemerkt omdat de toegevoegde rechtsbijstandverlener in beginsel verplicht is de nodige rechtsbijstand te verlenen op grond van art. 24, lid 4 van de WRB, ongeacht of een verzoek tot het besteden van meer dan het aantal toegestane uren ingewilligd wordt. Aan deze overweging zou een apart artikel kunnen worden gewijd, maar de kwestie of van de advocaat gevegd kan worden dat hij zijn bijstand gedeeltelijk gratis verleent, wordt in dit verband niet besproken. Omdat het beroep door de rechtzoekende is ingesteld, en niet door de toegevoegde advocaat, wordt deze niet ontvankelijk verklaard.

Hiermee zou de kous af zijn, ware het niet dat de rechtbank 'ter voorkoming van onnodige procedures in de toekomst' toch nog op de inhoud van het geschil ingaat. De rechtbank overweegt ten aanzien van de afwijzing van het verzoek van de advocaat:

'Naar de mening van verweerster wordt enkel

rechtsbijstand vergoed en dient er om toestemming van het bureau als bedoeld in art. 19 van het Bvr te verkrijgen voor het besteden van meer dan 30 uren sprake te zijn van het verrichten van extra juridische werkzaamheden waardoor de behandeling van de zaak in redelijkheid niet binnen de 30 uren kan plaatsvinden.

Naar het oordeel van de rechtbank stelt art. 19, lid 2, van het Bvr echter voor het verlenen van die toestemming niet de eis van een *juridische* bewerkelijke zaak, maar stelt dit artikel als voorwaarde:

Indien de zaak een zodanig karakter heeft dat de behandeling ervan in redelijkheid niet binnen de 30 uren kan plaatsvinden.

Verweerster heeft verder aangevoerd dat vergoedingen zijn gebaseerd op een gemiddelde en niet op een waardering van een gemiddelde. Op zich is dat juist. In beginsel worden zaken dan ook op die forfaitaire wijze afgedaan.

Bij bijzonder bewerkelijke zaken kan er dan een onevenredigheid ontstaan tussen de omvang van de werkzaamheden en de vergoedingen daarvoor. De wetgever heeft daarin willen voorzien en wel in de artt. 19, 21 en 40 van het Bvr. De wetgever heeft daarmee zelf te kennen gegeven dat, hoewel een forfaitaire vergoeding uitgangspunt is, uitzonderingen mogelijk zijn.

Dat betekent dat een uitzondering aanwezig kan zijn in een individuele zaak. Nergens staat vermeld dat gekeken moet worden of de betreffende rechtsbijstandverlener een evenwichtige gemiddelde vergoeding krijgt omdat zij vaker dezelfde soort zaken doet waaraan de ene keer minder tijd en de andere keer wat meer tijd wordt besteed.

Eiser heeft gesteld dat er sprake is van een bewerkelijke zaak en ten blijke daarvan urenstaten overgelegd. Verweerster heeft ook niet betwist dat eiser meer uren aan de zaak dient te besteden dan de 30 uren welke daarvoor standaard maximaal staan. Verweerster stelt enkel dat de meerdere uren gecompenseerd worden doordat er ook zaken door eiseres gedaan worden waar zij minder uren voor hoeft te werken dan in het kader van de forfaitaire vaststelling van de toevoegingsvergoeding rekening is gehouden. Zij stelt derhalve dat de afwijkingen naar boven de afwijkingen naar beneden in evenwicht houden.

Als van dat standpunt uitgegaan zou worden dan zou dat ook naar het oordeel van de rechtbank voor alle zaken moeten gelden en zou er nooit sprake zijn van een bewerkelijke zaak waarvoor het zin heeft om op grond van art. 19 lid 2 van de Bvr toestemming te vragen om meer uren aan de zaak te besteden, althans indien de rechtsbijstandverlener dit

soort zaken vaker gedaan heeft. De rechtbank wil verweerster daarin dan ook niet volgen en het past ook niet in het systeem van de wet.

Verder dient ingevolge art. 3:2 van de Awb het bestuursorgaan bij de voorbereiding van een besluit de nodige kennis te vergaren omtrent de relevante feiten en de af te wegen belangen. Verweerster heeft echter bij de voorbereiding van het besluit slechts algemene omstandigheden in ogenschouw genomen zonder te bezien of in deze bepaalde zaak wellicht specifieke en individuele omstandigheden een rol spelen. Zo heeft men bijvoorbeeld niet om inzage van het dossier gevraagd ten einde te bezien of de behandeling in redelijkheid niet binnen 30 uren kon plaatsvinden zoals eiseres gesteld heeft onder overlegging van haar urenstaat en onder het aanvoeren van verschillende argumenten.

Het bestreden besluit is dan ook niet zorgvuldig voorbereid en genomen.

Verder wil de rechtbank verweerster op het navolgende wijzen.

De gemachtigde van eiser heeft ter zitting opgemerkt dat door verweerster privacy-gevoelige gegevens zijn overgelegd en dat zij het daar niet mee eens is. Zij doelde daarmee op de door verweerster in het geding gebrachte overzichten van alle op verzoek van de gemachtigde in 1994 afgegeven toevoegingen, met daarbij vermeld op welke rechtsgebieden toegevoegd is, alsmede een overzicht van de in 1994 ten behoeve van de gemachtigde vastgestelde en uitbetaalde toevoegingen waaruit tevens blijkt hoeveel uren zij per zaak besteed heeft.

Bedoelde informatie is naar de rechtbank begrijpt zonder enig vooroverleg en zonder toestemming van de gemachtigde in het geding gebracht. Nog afgezien van de vraag of en in hoeverre het relevant is om deze informatie in een procedure als de onderhavige te overleggen, kan de rechtbank zich het gevoelen van de gemachtigde voorstellen. Daarenboven gaat de rechtbank er van uit dat deze gegevens in elk geval vallen onder de Wet persoonsregistratie en dat deze gegevens door verweerster dus ook slechts gebruikt en verstrekt mogen worden in de gevallen en onder de voorwaarden als in die Wet bedoeld.

Beslist wordt als volgt: de rechtbank verklaart het beroep niet-ontvankelijk.'

Commissie voor bezwaar en beroep van de Raad voor rechtsbijstand te 's-Hertogenbosch, 29 november 1995 (JSV 1996, 93) en 24 januari 1996 (JSV 1996, 94)

Beide zaken zullen hier gezamenlijk worden weergegeven omdat de problematiek dezelfde is. In beide zaken hebben de advocaten, met

een beroep op hun geheimhoudingsplicht, in het kader van een toevoegingsdeclaratie niet willen voldoen aan verzoeken van het bureau rechtsbijstandvoorziening om overlegging van stukken uit het dossier om de bewerkelijkheid van de zaak aannemelijk te maken. Wel hebben de advocaten inlichtingen verstrekt over de ingewikkeldheid van de zaak en de gedeclareerde studie-uren en heeft de advocaat in de zaak JSV 1996, 94 aangeboden het dossier ter controle bij de Dekens te deponeren, conform een afspraak gemaakt tussen de Dekens in het ressort 's-Hertogenbosch en de RvRb. De RvRb stelt zich op het standpunt dat deze regeling alleen geldt indien om inzage van complete dossiers wordt gevraagd en de advocaat zich op zijn geheimhoudingsplicht beroept. Voor losse stukken uit het dossier zou deze regeling niet gelden.

Het belangrijkste aspect in deze zaken is het beroep op de geheimhoudingsplicht. Daarbij wordt door de advocaten tevens een beroep gedaan op art. 47 lid 3 WRB, waarin staat vermeld dat zij, die uit hoofde van hun stand of beroep tot geheimhouding verplicht zijn, zich kunnen verschonen van het geven van inlichtingen, doch uitsluitend voorzover het betreft hetgeen hen in hun hoedanigheid is toevertrouwd en voorts medewerking kunnen weigeren aan het verstrekken van inzage van bescheiden, voor zover de geheimhoudingsplicht zich daartoe uitstrekt.

In de zaak JSV 1996, 94 wordt verder gesteld dat, nog afgezien van de geheimhoudingsplicht, het bewaren en registreren van de opgevraagde gegevens valt onder de Wet persoonsregistratie (WPR). Ten aanzien van deze gegevens is geen volgens deze wet voorgeschreven reglement ex art. 19 WPR voorhanden, nu het Reglement bescherming persoonsregistratie gefinancierde rechtsbijstand slechts voorziet in een regeling ten aanzien van registratie van gegevens ten behoeve van de *aanvraag* van de toevoeging, alsmede de daarop betrekking hebbende (voornamelijk financiële) gegevens en stukken. Wat de RvRb precies met de bij de declaratie gevraagde gegevens doet is onduidelijk. Wel is het duidelijk dat de gegevens worden gebruikt voor de accountantscontrole en controle door de Rekenkamer ex art. 47 WRB. In de procedure is gesteld dat het bewaren, registreren en verstrekken van deze gegevens in strijd met de WPR geschiedt.

Voor wat betreft het beroep op de geheimhoudingsplicht zijn de navolgende overwegingen van de Commissie voor bezwaar en beroep relevant (sommige overwegingen zijn in beide zaken gelijk, andere komen slechts in één van de twee zaken voor):

'Het beroep op art. 47 Wrb faalt. Het bepaalde in dat artikel heeft betrekking op een geheel andere materie als in dit beroep aan de

Vervolgens stelt zich de vraag of belanghebbende op grond van de op haar uit hoofde van haar beroepsuitoefening rustende geheimhoudingsplicht inzage in de gevraagde brieven mocht weigeren. De Commissie beantwoordt deze vraag ontkennend

orde. In dat artikel worden regels gegeven voor het door de minister te houden toezicht op de rechtmatige en doelmatige besteding van de aan de Raden ter beschikking gestelde middelen, en meer in het bijzonder ook regels voor de wijze waarop de Bureaus, de Stichtingen alsmede de advocaten zich jegens de departementale ambtenaren bij de uitvoering van dat toezicht hebben op te stellen.

De situatie doet zich hier niet voor en belanghebbende kan dan ook niet aan het Bureau tegenwerpen hetgeen omtrent geheimhoudingsverplichting en verschoningsrecht in art. 37, derde lid, van de wet wordt bepaald.

Voor de beantwoording van de vraag of het Bureau in redelijkheid ten behoeve van de vaststelling van de toevoegingsvergoeding de gevraagde informatie mocht vragen zijn diverse aspecten van belang.

De Commissie stelt voorop dat de huidige regelgeving van belang voor de gefinancierde rechtsbijstand onder meer als doelstelling heeft de beheersbaarheid van de kosten van rechtsbijstand te vergroten. Die doelstelling treft ook onder de vorige wet afgegeven toevoegingen.

Daarbij is een centrale rol toegekend aan het Bureau Rechtsbijstandvoorziening.

Mede geholpen door het feit dat dit ook zorg draagt voor het afgeven van de toevoegingen dient het Bureau bij de behandeling van declaraties een actieve rol te vervullen. Door verificatie van verstrekte gegevens en door het opvragen van aanvullende bescheiden kan de zorgvuldigheid worden betracht die vereist is bij de vaststelling van vergoedingen aan rechtsbijstandverleners.

In het bijzonder ten aanzien van aanvragen voor een andere dan de minimale vergoeding wordt van het Bureau een bijzondere waakzaamheid verwacht.

Vervolgens stelt zich de vraag of belanghebbende op grond van de op haar uit hoofde van haar beroepsuitoefening rustende geheimhoudingsplicht inzage in de gevraagde brieven mocht weigeren. De Commissie beantwoordt deze vraag ontkennend.

De verplichting van een advocaat tot geheimhouding van de wetenschap die hij bij zijn beroepsuitoefening verwerft is een fundamenteel beginsel dat een advocaat in acht behoort te nemen met het oog op de belangen van zijn cliënten en waarop cliënten onvoorwaardelijk moeten kunnen rekenen.

Die geheimhoudingsplicht geldt echter niet absoluut, met dien verstande dat geen schending van de geheimhoudingsplicht behoeft te worden aangenomen indien van verstrekking van gegevens redelijkerwijze niet kan worden verwacht dat de belangen van de cliënt die door die verplichting worden beschermd beschadigd worden.

Aan de orde is in casu de vaststelling van

de aan de advocaat toekomende toevoegingsvergoeding, derhalve een specifiek belang van de advocaat zelf en niet van zijn cliënt.

Naar het oordeel van de Commissie valt niet in te zien, bijzondere gevallen daargelaten, waarom een advocaat in een vaststellingsprocedure zonder meer gehouden zou zijn aan zijn geheimhoudingsplicht jegens zijn cliënt als daardoor een juiste vaststelling van de toevoegingsvergoeding zou worden bemoeilijkt.

Dit klemt te meer nu een advocaat mag verwachten dat het Bureau van de te verstrekken gegevens een prudent gebruik zal maken.

Terzijde merkt de Commissie op dat door belanghebbende in geen enkel opzicht is duidelijk gemaakt dat de door het Bureau gevraagde stukken zodanige voor de cliënt vitale informatie bevatten dat er sprake is van een conflict van belangen tussen haar en de cliënt waarin als gevolg van de geheimhoudingsverplichting het belang van de cliënt moet overwegen.

Daarbij komt dat art. 48 Wrb een uitdrukkelijke geheimhoudingsverplichting bevat die zich zonder meer ook uitstrekt tot de medewerkers van het Bureau indien zij hun vaststellingstaak vervullen. Belanghebbende heeft in het geheel niet duidelijk gemaakt waarom die geheimhoudingsverplichting i.c. niet toereikend zou moeten worden geacht. De aangevoerde gronden kunnen het beroep dan ook niet dragen.

Bij de mondelinge behandeling heeft belanghebbendes gemachtigde nog een beroep gedaan op de beginselen van behoorlijk bestuur, het verbod van willekeur en gesteld dat de bestreden beslissing grievend is. Zonder nadere toelichting, en deze ontbreekt, zijn deze stellingen niet begrijpelijk zodat daaraan moet worden voorbij gegaan.

Uit het vorenstaande vloeit voort dat aan de Raad behoort te worden geadviseerd de aangevochten beslissing in stand te laten, derhalve het beroep ongegrond te verklaren.⁷

In de zaak JSV 1996, 94 overweegt de Commissie nog:

'De Commissie overweegt derhalve dat het Bureau niet geacht kan worden onredelijk jegens belanghebbende te zijn opgetreden door nadere inlichtingen en produktie van stukken te vragen. Het bepaalde in art. 59 en 60 Besluit Vergoedingen Rechtsbijstand biedt daartoe de nodige ruimte en niet gebleken is dat het Bureau daarmee een verdere toetsing voor ogen heeft gehad dan noodzakelijk om haar wettelijke taak als voorschreven naar behoren te kunnen vervullen.

Als de Commissie belanghebbende goed begrijpt is deze van oordeel dat, als het bureau meent dat niet of onvoldoende wordt voldaan aan een verzoek om inlichtingen te verstrekken,

het volledige dossier onder de Deken van de plaatselijke Orde behoort te worden gedeponeerd ter verdere verificatie, en voorts dat het aan het Bureau niet zou vrijstaan om enkele stukken uit het dossier ter inzage op te vragen. Dit is echter niet het oordeel van de Commissie.

In het ressortelijk overleg met de Dekens is afgesproken dat het dossier in een zaak waarin de toevoegingsvergoeding moet worden vastgesteld onder de Deken wordt gedeponeerd in het geval dat gerichte vragen niet de noodzakelijke gegevens opleveren of kunnen opleveren, derhalve inzage van het dossier onontbeerlijk is voor een correcte vaststelling van de toevoegingsvergoeding en de advocaat weigert het dossier over te leggen met een beroep op zijn of haar geheimhoudingsverplichting.

In het midden kan worden gelaten of belanghebbende al dan niet in voldoende mate op gerichte vragen van het Bureau heeft geantwoord. Het debat daarover is immers bij voorbaat door belanghebbende ontweken door haar stellingname dat het dossier maar moest worden opgevraagd. In ieder geval is onjuist de gedachte van belanghebbende dat een weigering om inlichtingen te verschaffen onontkoombaar voeren moet tot depot van het dossier onder de Deken. Het beroep spitst zich vervolgens naar de kennelijke bedoeling van belanghebbende toe op de beantwoording van de vraag of het Bureau, gelet op de systematiek van de wet en de hiervoor gereleveerde afspraak met de Dekens, gerechtigd is om ook afzonderlijke bescheiden, en dus niet het gehele dossier ter inzage te vragen.

Zoals uit het voorgaande reeds valt af te leiden is naar de opvatting van de Commissie het Bureau gerechtigd om van afzonderlijke bescheiden uit het dossier inzage te verzoeken. Niet alleen ligt dit voor de hand, ook de tekst van art. 59, derde lid, Besluit Vergoedingen Rechtsbijstand is daarover duidelijk.

De Commissie vermag ook, anders dan belanghebbende, niet in te zien dat de hiervoor bedoelde afspraak met de Dekens zich daartegen zou verzetten. Die afspraak heeft bovendien slechts betrekking op het gehele dossier en niet op enkele stukken.

Voor zover belanghebbende beoogt erover te klagen dat het Bureau de afspraak met de Dekens omzeilt door om inzage te verzoeken van afzonderlijke stukken, overweegt de Commissie dat die klacht iedere feitelijke grondslag mist.

Het is de Commissie ten slotte niet duidelijk kunnen worden wat belanghebbende beoogt te betogen met het in haar aanvullend beroepschrift gedane beroep op het Reglement bescherming persoonsregistratie gefinancierde rechtsbijstand. Van enige registratie als bedoeld in dat reglement of in de Wrb van de ter verificatie opgevraagde gegevens is immers geen sprake.

Uit het vorenstaande vloeit de conclusie voort dat het bestreden besluit in stand behoort te blijven en het beroep ongegrond moet worden verklaard.'

Commentaar

Wat de mate van inmenging van de RvRb in de noodzaak en wijze van rechtshulpverlening betreft, dient de RvRb mijns inziens toevoegingsaanvragen slechts marginaal te toetsen, nu art. 12 lid 2, a WRB – afgezien van de onder b-g genoemde gevallen – bepaalt dat slechts dan rechtsbijstand niet wordt verleend indien een daartoe strekkend verzoek *kennelijk* van elke grond is ontbloot. Hier past geen verregaande inhoudelijke toetsing. Datzelfde geldt voor de beoordeling van een aanvraag om meer dan het maximum aantal uren te mogen besteden en de vaststelling van de vergoeding.

Indien een advocaat voor de vaststelling van de vergoeding, nadat de noodzaak voor het verlenen van een toevoeging in de aanvraagfase reeds is getoetst, aan de RvRb gedetailleerde verantwoording moet gaan afleggen over de aanpak en strategie in de zaak en de wijze waarop hij met zijn cliënt communiceert, is het immers met de onafhankelijkheid van de advocaat als rechtshulpverlener gedaan. Het effect van een dergelijke controle is dat in feite de RvRb gaat bepalen welke werkzaamheden worden vergoed en dus kunnen worden verricht. Een dergelijke wijze van vergoeden van rechtsbijstand staat op gespannen voet met art. 24 lid 4 van de WRB, de verplichtingen van de advocaat in het kader van art. 46 Advocatenwet en de Gedragsregels 1992, waarmee beoogd wordt een onafhankelijke en kwalitatief goede rechtshulp te waarborgen en waarbij het belang van de cliënt bepalend dient te zijn voor de wijze waarop de advocaat optreedt.

De hiervoor weergegeven uitspraak van de Rechtbank 's-Hertogenbosch is met name van belang omdat de rechtbank vaststelt dat art. 19 lid 2 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand niet de eis stelt dat voor het verlenen van toestemming in een bewerkelijke zaak, deze zaak *juridisch* bewerkelijk zou moeten zijn (een eis die de RvRb wel steeds stelt: alle, in de ogen van de RvRb, 'niet juridische uren' komen niet voor vergoeding in aanmerking).

Niet alle bewerkelijke zaken zijn immers juridisch ingewikkeld. De bewerkelijkheid kan ook zijn oorzaak vinden in uitvoerige of slepende (schikkings)onderhandelingen of in de aard en omvang van het feitenmateriaal dat boven water gebracht of onderzocht moet worden. Uitgangspunt is, dat de advocaat die stelt dat werkzaamheden zijn verricht, in principe op zijn woord geloofd wordt, tenzij er duidelijke aanwijzingen zijn dat de opgave

Niet alle bewerkelijke zaken zijn immers juridisch ingewikkeld

Dat een geheimhoudingsplichtige zijn geheimhoudingsplicht zou mogen schenden, als hij dit maar doet tegenover iemand die ook een geheimhoudingsplicht heeft, is een geheel nieuw argument dat door de RvRb ten tonele wordt gevoerd

van de advocaat niet correct kan zijn. In dat geval kan het dossier ter controle aan de Deken worden voorgelegd. Het blijft dan echter nog de vraag in hoeverre de RvRb de noodzaak van die werkzaamheden inhoudelijk mag toetsen. Nog afgezien van het feit dat hierbij de geheimhoudingsplicht in het geding is, is de RvRb mijns inziens niet tot een meer dan marginale toetsing bevoegd.

Ten aanzien van de geheimhoudingsplicht hanteert de Commissie voor bezwaar en beroep van RvRb merkwaaardige redeneringen. Volgens de raad kan de advocaat zich niet beroepen op art. 47 lid 3 WRB, omdat dit artikel geschreven is met het oog op de geheimhoudingsplicht van o.a. advocaten tegenover departementale ambtenaren die het toezicht uitoefenen in het kader van art. 47 lid 1 WRB.

Nog afgezien van het feit dat de geheimhoudingsplicht – en zijn spiegelbeeld: het verschoningsrecht – van de advocaat, ook zonder dat daarover een specifieke bepaling in de WRB is opgenomen, in de rechtspraak als absoluut recht erkend wordt (zie art. 218 Sv en 191 Rv en de daarbij behorende jurisprudentie en de recente uitspraak van het College van Beroep voor het Bedrijfsleven d.d. 23 april 1996, *Advocatenblad* 1996, p. 570 e.v.), zou art. 47 lid 3 WRB een loze bepaling zijn indien het beroepsgeheim en verschoningsrecht van advocaat niet ook zou gelden ten opzichte van medewerkers van de RvRb. In het kader van de controle van overheidswege zouden departementale ambtenaren, via medewerkers van de RvRb (tegenover wie de advocaat geen geheimhoudingsplicht zou kunnen claimen) de van advocaten afkomstige informatie alsnog kunnen krijgen, nu deze medewerkers ingevolge art. 47 lid 2 WRB verplicht zijn tot het verstrekken van informatie aan het departement en zelf geen verschoningsrecht uit hoofde van hun ambt of beroep hebben. Dit wordt niet afgedekt door de algemene geheimhoudingsplicht van art. 2:5 Awb (zie hierna).

Uit de overweging van de rechtbank, in de hierboven weergegeven uitspraak, dat de RvRb bij de toetsing van een aanvraag om extra uren te kunnen besteden om inzage van het dossier had kunnen vragen, kan mijns inziens niet a-contrario worden afgeleid dat de advocaat deze inzage met een beroep op zijn geheimhoudingsplicht niet zou kunnen weigeren. Inzage van het dossier kan immers ook via de Deken geschieden.

Vervolgens meent de Commissie voor bezwaar en beroep van de RvRb dat de geheimhoudingsplicht van de advocaat niet in het geding is indien de belangen van de cliënt niet geschaad worden en – zo redeneert de Commissie kennelijk – speelt er geen belang van de cliënt nu er een belang van de advocaat

in het geding is, namelijk de vaststelling van de vergoeding.

Dat de geheimhoudingsplicht niet in het geding is als de belangen van de cliënt niet geschaad worden is in zijn algemeenheid onjuist; het argument dat deze belangen niet in het geding zouden zijn nu het gaat om een belang van de advocaat zelf is onzinnig. Juist nu het om een belang van de advocaat zelf gaat – en derhalve de verleiding om de gevraagde informatie te verstrekken groot kan zijn – is een strikte naleving van de geheimhoudingsplicht noodzakelijk. De geheimhoudingsplicht van de advocaat wordt ook door de Hoge Raad gezien als een belang van openbare orde, waardoor de advocaat zelfs in het geval de cliënt toestemming geeft de gevraagde informatie te verstrekken, niet verplicht kan worden zijn geheimhoudingsplicht op te heffen (HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173).

Het College van Beroep voor het Bedrijfsleven overweegt in de hierboven genoemde zaak, waarin de advocaat weigerde naar aanleiding van een betaling vanuit het buitenland de identiteit van een cliënt en de aard van de betaling aan de Nederlandse bank op te geven in het kader van de Wet financiële betrekkingen buitenland 1994:

‘dat gelet op het zwaarwegende karakter van het maatschappelijk belang dat een ieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het besprokene om advies en bijstand tot een advocaat moet kunnen wenden, de functionele geheimhoudingsplicht van de advocaat niet kan worden doorbroken door toepassing te geven aan een generale wettelijke bepaling als in dit geding aan de orde, waaraan geen afweging ten grondslag ligt waarbij evengenoemd belang bewust is betrokken.’

In het kader van de WRB is gelet op het bepaalde in art. 47 lid 3 WRB bewust gekozen voor het prevaleren van de geheimhoudingsplicht en daar kan de RvRb niet eigenmachtig aan tornen.

Voorts meent de Commissie dat de geheimhouding toereikend gewaarborgd is, omdat de medewerkers van de RvRb zelf een geheimhoudingsplicht hebben op grond van art. 48 WRB.

Art. 48 WRB is op 17 mei 1995 vervallen (Leemtwet Awb, 26 april 1995, Stb. 1995, nr. 250) omdat art. 2:5 Awb reeds een algemeen geldende geheimhoudingsverplichting bevat.

Dat een geheimhoudingsplichtige zijn geheimhoudingsplicht zou mogen schenden, als hij dit maar doet tegenover iemand die ook een geheimhoudingsplicht heeft, is een geheel nieuw argument dat door de RvRb ten tonele wordt gevoerd. Aangezien de in art. 2:5 Awb genoemde geheimhoudingsplicht o.a. geldt

voor alle overheidsambtenaren zou men – deze redenering doortrekkend – tegenover de overheid in het geheel geen beroep meer op de geheimhoudingsplicht kunnen doen.

Overigens is het twijfelachtig hoe hard deze geheimhoudingsplicht is nu art. 2:5 Awb in lid 1 de navolgende restrictie op de geheimhoudingsplicht bevat: 'behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.' Art. 47 lid 2 WRB verplicht de medewerkers van de RvRb immers tot het verlenen van medewerking aan controle door departementale ambtenaren, tot het geven van alle inlichtingen en tot het overleggen van alle bescheiden, van welke verplichting zich ingevolge art. 47 lid 3 alleen de functionele geheimhouders kunnen verschonen.

De Commissie voor bezwaar en beroep van de RvRb stelt in een van de uitspraken dat zij niet ziet waarom de Wet persoonsregistratie (WPR) van toepassing zou zijn, nu van enige registratie geen sprake zou zijn. Dat er van 'enige' registratie wel degelijk sprake is blijkt uit de laatste overwegingen van de sector Bestuursrecht van de Rechtbank 's-Hertogenbosch, waarin wordt gesteld dat de door de RvRb aan de rechtbank overgelegde gegevens, zijnde alle op verzoek van de advocaat in 1994 verstrekte toevoegingen en de aan de advocaat in dat jaar uitbetaalde toevoegingen waaruit blijkt hoeveel uren de advocaat besteed heeft, vallen onder de Wet persoonsregistratie en slechts gebruikt mogen worden in de gevallen en onder de voorwaarden als in de WPR genoemd.

Conclusie

Een kleine telefonische enquête heeft mij geleerd dat enkel in het ressort Amsterdam door advocaten geen dossierstukken bij toevoegingsaanvragen of declaraties worden overgelegd en dat dit in alle andere ressorten wel gebeurt, waarschijnlijk om trammelant met de raden te voorkomen. Kennelijk realiseert men zich niet dat hierdoor op grote schaal de geheimhoudingsplicht wordt geschonden. Griezelig is daarenboven dat in het geheel niet bekend is wat er met de door advocaten verstrekte vertrouwelijke gegevens gebeurt, nu niet kan worden overzien of de geheimhouding van deze gegevens wordt gewaarborgd en onbekend is of de verstrekte gegevens nog voor andere doelen worden aangewend dan het controleren van een declaratie. Het is niet ondenkbaar dat deze gegevens ook een rol spelen bij de vaststelling van een nieuw modulbesluit dat thans in de maak is.

Het is wachten op uitspraken van de sector Bestuursrecht van de Rechtbank 's-Hertogenbosch in de lopende procedures om te bezien wat de geheimhoudingsplicht van advocaten

waard is. Intussen is de volgende handelwijze aan te bevelen:

Bij de aanvraag van een toevoeging dienen in het kader van art. 24 lid 3 WRB slechts de feiten en omstandigheden betreffende het rechtsprobleem alsmede de aan te voeren gronden dan wel een aanduiding van de werkzaamheden genoegzaam te worden omschreven. Naast de nodige financiële bescheiden voor het vaststellen van de financiële draagkracht van de rechtzoekende dienen geen stukken, zoals beslissingen, correspondentie e.d. te worden overgelegd. Zo er al stukken worden overgelegd (bijvoorbeeld dagvaardingen) dan dienen de vertrouwelijke gegevens hieruit te worden verwijderd.

Bij de declaratie kan in de gevallen waarin dat voorgeschreven is een gedetailleerde urenspecificatie worden overgelegd en dit is behoudens de voorpagina van een vonnis, ten bewijze van het feit dat het is uitgesproken, ook het enige. Het is een raadsel waarom op het declaratieformulier moet worden vermeld of een zaak 'gewonnen', 'verloren' of 'geschikt' is: dus 'niet van toepassing' invullen en de trots bedwingen als een zaak 'gewonnen' is. Als er getwijfeld wordt aan de juistheid van de urenspecificatie of de noodzaak van de werkzaamheden kan desgevraagd door de advocaat opheldering worden gegeven. Indien dit niet voldoende is, kan het dossier worden voorgelegd aan de Deken, die deze controle immers ook uitoefent in betalende zaken op grond van art. 30 e.v. Wet tarieven in burgerlijke zaken. In het ressort 's-Hertogenbosch zijn daartoe reeds met de Dekens afspraken gemaakt.

Voorts zou het mooi zijn als de Algemene Raad van de Orde zich deze aangelegenheid zou aantrekken en ter besparing van nodeloze procedures bij Justitie zou trachten te bewerkstelligen dat alle betrokkenen bij de gefinancierde rechtsbijstand zich bij hun leest houden.

Met dank aan mr J.P.M. van der Ham voor het verlenen van inzage in zijn argumentatie in een van bovenvermelde zaken die dienen bij de rechtbank 's-Hertogenbosch.